

Til: Tysnes kommune

Vår ref.: 41001

Dato: 25.08.2026

Estimerte kommuneutbetalinger

1 Bakgrunn

Vi har også i 2026 blitt forespurt om å utarbeide et notat som beskriver estimerte kommuneutbetalinger i henhold til en modell som Kontali Analyse har utviklet. Modellen ble opprinnelig utarbeidet i perioden 2019-2020, knyttet til de mange nye forslagene om skatt (grunnrente-skatt) og avgifter i samme periode. Modellen er senere utvidet og revidert med de sist kjente endringer i reguleringer. Målsetningen er å kunne estimere utbetalinger til enkeltkommuner og -fylker, på bakgrunn av de instruksjer og forskrifter som gjelder for skatter og avgifter, samt scenarier på laksepriser og produksjonsvolumer, i henhold til Kontali sine segmentanalyser for sektoren.

Sentral som driver for hvilke rammer som blir tilgjengelige for kommuneutbetalinger, står trafikklyssystemet og fargeleggingen av kysten mellom røde, gule og grønne produksjonsområder, og hvor stor konsesjons-kapasitet myndighetene velger å tilby mot vederlag.

Rammen for notatet, og kommuneutbetalingene som søkes estimert av denne modellen, er følgende:

- Utbetalinger fra Havbruksfondet (produksjonsavgift og andel proveny fra MTB-salg)
- Andre utbetalinger eller overføringer til kommunesektoren, i form av andel av et grunnrenteproveny og føringer for kommuneandel av dette (ekstrabevilgninger)

Dersom vi starter med det siste punktet, ekstrabevilgninger, synes utsiktene å være små de neste årene til et tilstrekkelig stort nok proveny fra grunnrenteskatt, som vil gi ekstrabevilgning slik regjeringen, som hadde ansvaret for innføringen av grunnrenteskatten, skisserte. Sterk produksjonsvekst og lave/moderate laksepriser i både 2025 og 2026 er hovedårsaken til dette i første del av perioden.

I tillegg har svært lite blitt sagt om rammene for den potensielle ekstrabevilgningen. Særlig etter at samlet beregnet og innbetalt grunnrenteskatt, de første årene den har virket, har vært betydelig mindre enn det Finansdepartementet hadde lagt til grunn. Så slike ekstrabevilgninger fra Grunnrenteproveny, tror vi ikke vil bli aktuelt som inntektskilde i kommuneutbetalinger i perioden for notatet.

Når det gjelder utbetalinger fra Havbruksfondet (hvor inntektsstrømmene stammer fra produksjonsavgift og andel av proveny fra MTB-salg), så er 2026 et auksjonsår, hvor provenyet vil avhenge av både mengde kapasitet som tilbys, og av pris (fastpris og oppnådde priser i auksjon).

Fargeleggingen i Trafikklyssystemet i 2026, publisert i siste halvdel av juni 2026, representerer et vesentlig skift i retning av færre grønne områder enn tidligere fargelegginger, hvor bare 3 områder ble grønne. I tillegg er to av produksjonsområdene som ble grønne (PO 1 og PO 13), de to minste PO'ene langs kysten, med hensyn til tilgjengelig kapasitet, så effekten av tilbudt vekst er liten.

Sett i forhold til volumet vi i fjorårets notat (august 2025) forutsatte ville bli tilgjengelig for salg i 2026 (22.000 tonn inklusive unntaksvekst), ser totalen nå ut til å **ende på like under halvparten, med ca. 10.600 tonn.**

Selv med en noenlunde tilsvarende økning i gjennomsnittsprisen per kilo MTB som sett i tidligere runder, vil provenyet ende vesentlig lavere enn i 2024. **Vårt estimat er ca. NOK 3,3 mrd. mot NOK 6,2 mrd. i 2024.**

På dette tidspunktet for et år siden, var løypemeldingen ikke kjent, og den sist kjente indikatoren var styringsgruppens vurderinger for året 2024, som indikerte grønt lys i de 3 PO'ene som nå har blitt grønne, samt gode muligheter for PO 9.

Bak forutsetningen om antatt volum på 22.000 tonn, lå en forventning om at PO9, samt ytterligere én PO ville bli grønne, i tillegg til PO 1, PO 12 og PO 13.

2024 hadde vært et spesielt år for alle PO'er fra PO 8 og nordover, med svært høye temperaturer og en periode der lusemengden økte raskt, og til nivåer en ikke hadde sett før. Vi så på dette som et ekstremår med tanke på sjøtemperaturer, og antok at lusepresset ville normalisere seg gjennom 2025.

Temperaturforholdene har fortsatt vært «mot normalen» også gjennom siste del av 2025 og i første del av 2026.

I tillegg har utviklingen generelt sett siden høsten 2024, vist en svært positiv trend med tanke på både overlevelse, og fiskehelse/velferd. For overlevelse var første halvår 2025 særlig positivt sett opp mot året før. Vintersårproblematikk ble kraftig redusert, og andel av slaktet laks nedklassert til produksjonsfisk falt med over 30% i 2025, det laveste nivået registrert siden 2021. Prodfisk-andelen har også fortsatt å falle i første halvår 2026. Vi antok at dette ville påvirke grunnlaget for fargeleggingen i positiv retning, for årets trafikklysrunde.

Men, regjeringen falt ned på en fargelegging i juni i år, med PO 3 som rødt område, PO 1, 12 og 13 som de eneste grønne. Dette hadde den konsekvensen at MTB-volumet tilgjengelig for salg er omtrent halvert fra forrige runde, og over 60% lavere enn hva som har vært gjennomsnittlig volum tilbudt for salg gjennom de tre foregående rundene (2020, 2022 og 2024). Volum estimert solgt knyttet til unntaksvekst er også 30% lavere enn i forrige runde.

Med signalene fra både regjering og Storting i oppfølgingen av Havbruksmeldingen, er det usikkert om Maksimalt Tillatt Biomasse (MTB) fortsatt vil være en del av reguleringsgrunnlaget i 2028 og 2030. Signalene er i tillegg såpass entydige på at redusert lusepåvirkning er så høyt prioritert, at fargelegging av områdene i trafikklysordningen representerer et skift, der terskelen for å oppnå grønt lys vil være høye også i 2028. Et økt innslag av lukket teknologi, eller øvrige lav-utslippsteknologier vil kunne bedre situasjonen mot 2030, noe vi også legger til grunn, med estimerte 12.500 tonn MTB tilgjengelig for salg i 2028, og 18.000 tonn i 2030. Dette kunne nok gått enda raskere med insentivordninger for slike investeringer, utover de muligheten som er innført for de PO'ene hvor lukket teknologi kan tas i bruk vederlagsfritt på tidligere nedtrukken kapasitet.

I denne perioden vil nok vekstmuligheter for næringen etter all sannsynlighet bli tilbudt mot vederlag, enten det er i form av lusekvoter, MTB eller en annen innordning. Vi har for enkelhets skyld forutsatt at MTB fortsatt vil være i kraft i 2028 (og 2030), og at myndighetene fortsatt vil tilby økt kapasitet mot vederlag, i en kombinasjon av fastpris og auksjon.

Bedret produktivitet, og svært gode vekst-vilkår har gitt merkbart høyere produksjonsvolumer i 2025 og 2026, som slår positivt ut på produksjonsavgiften, og overføringene til Havbruksfondet som vil bli bevilget av Stortinget på bakgrunn av dette. Intensjonen er at 100% av innbetalt proveny fra produksjonsavgiften skal tilfalle Havbruksfondet.

Med dette som bakteppe for inntekter til havbruksfondet, og en forutsatt videreføring av prinsippet om at 45% av inntekter fra MTB-salg tilfaller staten, er modellen kjørt med nye forutsetninger for perioden 2026 – 2030.

Et poeng som fortsatt gjelder, er at det for kommuner som kan vise til nyklart lokalitets-MTB, gir dette **god uttelling på utbetalingene**. Med basis i utbetalingene i 2025 så gav ca. 1.100 tonn MTB i nyklart MTB, utbetalinger tilsvarende maksgrensen på 5 mill. NOK per kommune. (Ca. 1.500 tonn MTB i 2023).

Så langt i den neste perioden (oktober 25 – september 27), er det opparbeidet et beløp på ca. 120-125 millioner blant 25 kommuner, som da får et fortrinn til, ved tildeling fra denne potten i 2027.

2 Generelle forutsetninger

2.1 Estimerte provenyer og skatteinntekter

2.1.1 Salg og auksjon av tillatelses-MTB

For trafikklysrunden i 2026 er det beregnet at ca. 8.600 tonn tillatelses-MTB blir tilgjengelig for kjøp. I tillegg har vi estimert at vel 2.000 tonn vil bli tilbudt gjennom unntaksvekst. Estimerer på pris som forventes satt på fastpris vis-a-vis det som vil bli oppnådd på auksjon, tilsier en gjennomsnittspris på ca. 314.000 NOK/tonn, og et proveny på totalt ca. **3.300 mill. NOK**.

For 2028 antas 12.500 tonn brutto MTB-kapasitet omsatt til en gjennomsnittspris på ca. 343.000 NOK/tonn, totalt **ca. 4.300 mill. NOK**. For trafikklysrunden i 2030 antas 18.000 tonn brutto MTB-kapasitet omsatt til en gjennomsnittspris på ca. 358.000 NOK/tonn, totalt **ca. 6.400 mill. NOK**.

2.1.2 Produksjonsavgift

Produksjonsavgiften ble innført i 2021 med en avgiftssats på 40 øre/kg. Fra 1. januar 2022 ble satsen oppjustert til 40,5 øre/kg. Deretter ble satsen oppjustert to ganger i 2023. Først til 56 øre/kg fra 1. januar 2023, deretter til 90 øre/kg fra og med 1. juli. For 2024 ble satsen satt til 93,5 øre/kg, og for 2025 96,5 øre/kg. For 2026 ble satsen satt til 98,5 øre. For påfølgende år antar vi en årlig økning på 3 øre/kilo.

2.2 Overordnet om fordeling og utbetalinger

Av det totale provenyet fra salg av tillatelses-MTB skal 45% beholdes av staten, mens 55 % overføres til Havbruksfondet. Fra Havbruksfondet skal 20 % av midlene utbetales til fylkeskommuner og 80 % utbetales til havbrukskommunene.

Av de totale utbetalingene fra Havbruksfondet, og den gjeldende instruksen om blant annet fordeling, kommer 12,5 % av midlene fra salg av tillatelses-MTB til fordeling blant kommuner som har klarert ny lokalitetsbiomasse innenfor siste toårsperiode, med en øvre grense på 5 mill. NOK til en enkeltkommune. Det eventuelt overskytende beløpet fordeles til alle kommuner basert på andel lokalitets-MTB.¹ Praksisen har vært at denne andelen holdes tilbake i år 1 (salgsåret for nye tillatelser) og etterbetales i år 2 (året før neste salgsår for nye tillatelser). I forbindelse med utbetalingene i 2024 valgte departementet å ikke følge instruksen på dette punktet, men i stedet betale ut hele beløpet fra salg av tillatelses-MTB. Departementet begrunner dette på følgende måte:

«Havbruksfondet er ikke et faktisk, forvaltet fond. For å unngå at realverdien av utbetalingene reduseres har departementet besluttet å ikke holde igjen midler for å tilgodese kommuner som har klarert ny lokalitets-MTB i perioden 1. september 2023 – 1. september 2025. Hele kommunenes andel av utbetalingen er altså fordelt etter stående lokalitets-MTB. Departementet forventer at utbetalingen i 2025, som i statsbudsjettet for 2025 er foreslått til 1 244 millioner kroner, vil være tilstrekkelig til å tilgodese kommuner som har klarert ny lokalitets-MTB i overnevnte periode.»

Per i dag, er det ikke publisert noen oppdatert eller ny instruks, så vi legger til grunn at denne praksisen videreføres.

For den andelen som skal tilgodeses til kommuner med nyklarert MTB, har vi for utbetalingen i 2027 tatt høyde for de kommunene som så langt har klarert ny lokalitets-MTB etter 1. september 2025. Merk at ved en videreføring av denne praksisen vil utbetalinger i oddetallsår som tilfaller kommuner som har nyklarert lokalitets-MTB, kunne påvirke hvor stor andel av bevilgning til Havbruksfondet fra produksjonsavgiften, som vil tilfalle havbrukskommunene for øvrig, etter de generelle fordelingsnøkklene.

For påfølgende år i modellen legger vi ikke inn noen anslag på utbetalinger til kommuner med nyklarert lokalitets-MTB, men forutsetter at hele beløpet fordeles etter standard fordelingsnøkkel.

¹ Jf. Instruks for utbetalinger fra Havbruksfondet, kapittel 1, andre avsnitt.

For produksjonsavgiften vil Stortinget gjennom statsbudsjettet bevilge et beløp til Havbruksfondet basert på estimerte inntekter året før. Stortinget står fritt til å bevilge et beløp som er både høyere og lavere enn de samlede inntektene fra produksjonsavgiften. Vi har forutsatt at tilnærmet hele provenyet fra produksjonsavgiften tilfaller havbruksfondet gjennom de årlige bevilgningene.

3 Resultater

Tysnes kommune hadde per 17.08.2026 klarert 33.480 tonn lokalitets-MTB, som på samme tidspunkt utgjorde 0,9% av total lokalitets-MTB. Dette utgjør Tysnes kommunes andel av utbetalingene gjennom Havbruksfondet, herunder beløpene for salg av tillatelses-MTB og produksjonsavgift.

Tabell 1 Estimerte produksjonsvolum (1.000 tonn slaktevekt)²

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Produksjonsvolum	1.805	1.849	1.851	1.814	1.788	1.841

Tabell 2 Estimerte totale provenyer (mill. NOK)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Salg av tillatelses-MTB		3.338		4.285		6.440
Produksjonsavgift	1.549	1.619	1.679	1.702	1.733	1.842
Totalt	1.549	4.958	1.679	5.987	1.733	8.282

Tabell 3 Estimerte totale beløp til kommunene - eks. stat og fylkeskommuner (mill. NOK)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Salg av tillatelses-MTB	226	1.469	124	1.885		2.834
Produksjonsavgift (bevilgning)	902	1.233	1.165	1.336	1.355	1.380
Totalt	1.128	2.702	1.289	3.222	1.355	4.213

Tabell 4 Estimerte utbetalinger til Tysnes kommune

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Salg av tillatelses-MTB		12,9		16,5		24,9
<i>hvorav ny klarert lokalitets-MTB</i>						
Produksjonsavgift (bevilgning)	8,0	10,8	10,2	11,7	11,9	12,1
Totalt (netto)	8,0	23,7	10,2	28,3	11,9	37,0

² Kilde: Kontali Analyse, produksjonsmodeller for laks og ørret.